

**CÂTEVA CONSIDERAȚII ASUPRA PRONUMELUI POSESIV
ȘI ASUPRA PRONUMELUI POSESIV-REFLEXIV *SVOJ* ÎN LIMBA CROATĂ.
SCURTĂ COMPARAȚIE CU POSESIVELE LIMBII ROMÂNE**

Delia Georgeta CUPURDIJA

Regarding possessive pronouns, at the terminological level, Croatian does not distinguish between pronouns which are independent in a sentence and 'pronouns' which define a noun and agrees with it in gender, number and case. This article aims to show that the latter type of variable words are determiners and should not be classified as possessive pronouns since, morfologically speaking, they belong to adjectives.

Keywords: possessive pronoun, possessive adjective, Croatian, determination, Romanian

1. Posesia în limba croată

Încă din antichitate, posesia ca parte integrantă a existenței umane, precum și gradul de conștientizare a posesiei materiale sau imateriale, au fost dezbătute de filozofi, teologi, politicieni, sociologi și lingviști, discuțiile acestora din urmă fiind axate pe instrumentele lingvistice de realizare a conținutului semantic și cognitiv, dar și pe înțelegerea teoretică a posesiei, pe interpretarea acesteia fie ca termen universal, fie ca termen derivat din alte concepte fundamentale.

Posesia este una dintre categoriile universale ale limbii care are posibilități nelimitate de exprimare sintactică și gramaticală.¹ Posesia poate fi definită ca fiind un domeniu semantic care descrie o relație binară în care sunt implicate două entități cu funcția de posesor, respectiv, de obiect posedat.²

---

¹ Kuna (2012:11).

² Niculescu (2008:18).

O posibilă împărțire a posesiei ar fi aceea între posesiile: *inalienabilă* și *alienabilă* pe de o parte – și cea *atributivă*, pe de altă parte.¹ Prin posesie inalienabilă, în sens larg, s-ar înțelege inalienabilul obiectiv (relația parte-întreg, cea familială, precum și relațiile sociale) și inalienabilul subiectiv, care include stările psihologice și atributele culturale. Acest tip de posesie este o reflexie a unei relații stabile, monosemantice, ale cărei elemente sunt legate în mod indivizibil. Pe de altă parte, posesia alienabilă se referă la relațiile posesiei efective de obiecte concrete: imobiliare, construcții, obiecte utilizate în viața de zi cu zi. Exprimarea posesiei alienabile și inalienabile se diferențiază semnificativ între limbi și culturi și astfel în multe limbi, printre care se numără și limba croată, diferența între aceste două feluri de posesie nu este gramaticalizată, deci nu există indicatori fonetici, morfologici, sintactici prin care s-ar putea diferenția. În alte limbi, în schimb, fiecare dintre aceste tipuri de posesie este exprimat prin mijloace gramaticale speciale. Al treilea tip de posesie, cea atributivă, este fondată pe relațiile din cadrul grupului nominal în care posesorul este întotdeauna atribut, iar referentul obiectului posedat este elementul principal al grupului nominal.

Vorbind despre mijloacele de exprimare a posesiei în limba croată, Branko Kuna ia în considerare relația dintre elementele relației de posesie: posesorul (posesora) și obiectul posedat (posesuma). Autorul distinge trei tipuri de posesie, și anume:

1. Posesia **atributivă** – în care relația de posesie se presupune în general, se realizează prin poziția de contact între posesor și obiectul posedat: *Ivina kuća* 'casa lui Ivo'; *grad duhova* 'orașul fantomelor'; *njezin brat* 'fratele ei' (posesorul are funcția de atribut în relație cu obiectul posedat);

2. Posesia **predicativă** – este în contrast cu posesia atributivă, deoarece relația dintre posesor și obiectul posedat este exprimată lexical prin verbe relaționale sau care indică posesia: *Zemlja ima vlage dovoljno*. 'Pământul are destulă umezeală'; *kuća je njegova* 'casa este a lui'; *Šaregradska ada pripada Hrvatskoj* 'Insula dunăreană Šaregrad aparține Croației'; și

3. Posesia **exterioară** – relația dintre posesor și obiectul posedat în plan sintactic se realizează printr-un verb, iar semantic aceștia sunt într-o relație de dependență: *Brata su mu odveli u zarobljeništvo, a on je majku čvrsto držao za ruku* 'Pe fratele său l-au luat prizonier, iar el o ținea pe mama sa strâns de mână'.²

Ca și în alte limbi, modul cel mai frecvent de exprimare a posesiei în limba croată este prin adjective posesive și pronume posesive. Adjectivele și pronumele posesive croate fac parte din posesia atributivă.

¹ Kuna (2012:25).

² Kuna (2012:11-12).

Lana Hudeček afirmă că prin denumirea de *posesie* în lingvistică se indică o categorie semantică care se realizează la nivel sintactic (la nivelul grupului sau al frazei) în construcții sintactice structurate diferit și se exprimă prin mijloace care aparțin diferitelor niveluri ale limbii. În limba croată aceste niveluri sunt:

a) nivelul lexico-gramatical (de exemplu: pronumele posesiv și pronumele reflexiv- posesiv, verbul *imati* 'a avea' și verbul *biti* 'a fi', adjective precum *tud* 'străin', *vlastit* 'propriu', *bogat* 'bogat'; în sens larg, și verbele *dati* 'a da', *uzeti* 'a lua', etc.)

b) derivarea cuvintelor (sufixele adjectivelor posesive (-*ov*, -*ev*, -*in*), prefixele adjectivale care înseamnă negarea apartenenței, de exemplu *bez-* 'ne-/in')

c) nivelul morfologic (formele cazuale, în primul rând genitivul fără prepoziții, genitivul cu prepozițiile *u* 'la', *kod* 'la', *od* 'lui' (în exemple precum: *žena od brata* 'nevasta fratelui') și *bez* 'fără', precum și dativul, locativul, instrumentalul și acuzativul)

d) la nivel sintactic (prin modele de combinare a formelor de caz, prin modele de combinare a formelor de caz și a adjectivelor posesive, prin locuțiuni prepoziționale, prin structurarea diferită a grupurilor de cuvinte și a frazelor care exprimă posesia, prin posesia atributivă și predicativă, prin exprimarea posesorului nedefinit (*bilo čiji, ničiji, nečiji, čiji* 'al oricui, al nimănu, al cuiva, al cărui') și prin exprimarea posesorului definit (*Markov* 'al lui Marko', *njegov* 'al lui') etc.)¹

În lucrarea noastră ne vom referi doar la posesia care se exprimă prin mijloace care aparțin nivelului lexico-gramatical, mai precis considerațiile noastre se vor focaliza asupra pronumelui posesiv croat și asupra pronumelui posesiv reflexiv croat. Legat de pronumele posesiv croat, vom menționa și adjectivul posesiv croat care, împreună cu pronumele posesiv, face parte din posesia atributivă. Din punct de vedere gramatical, considerațiile noastre vor fi atât la nivel morfologic, cât și la nivel sintactic.

2. Descrierea pronomelor în gramaticile croate

În limba croată, pronumele sunt în general definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc alte cuvinte.²

Barić et al. face diferența între părți de vorbire (i) cu înțeles de sine stătător (*punoznačne* 'lexicale, autosemantice') care „denumesc o noțiune din lumea

¹ Hudeček (2006: 10-11).

² <http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/>.

interioară sau exterioară” și (ii) auxiliare (*pomoćne* 'relaționale, gramaticale, sinsemantice'), care „exprimă relațiile dintre ceea ce înseamnă cuvintele din prima categorie”.¹ Barić et al. consideră că pronumele sunt cuvinte cu înțeles de sine stătător. Ele sunt considerate a fi „cuvinte prin care se marchează, dar nu se denumesc, obiecte, calități și cantități”.² Considerăm această definiție intrigantă datorită cuvântului *calitate* care apare aici. Conform definiției pronumele sunt cuvinte care marchează calități, însă cuvântul *calitate* apare adesea în definiția adjectivelor.

Babić et al. vorbește pentru prima oară despre pronume ca fiind „cuvinte referențiale”.³ În această gramatică pronumele sunt definite ca „părți de vorbire aparte prin înțelesul, formele și caracteristicile lor sintactice. Pronumele nu desemnează în mod explicit obiecte sau caracteristici, ci doar fac referire la ele. Acesta este motivul pentru care în partea generală a morfologiei sunt numite cuvinte referențiale. (...) Dat fiind faptul că aceste cuvinte sunt folosite în locul altora, le înlocuiesc, sunt numite pronume”.⁴ Și aici putem observa că pronumele sunt considerate cuvinte care înlocuiesc, care au un sens referențial.

Raguž⁵ în gramatica sa definește pronumele puțin mai diferit de ceilalți autori: „Zamjenička je riječ svaka riječ koja upućuje na drugu riječ ili je zamjenjuje ili predstavlja sudionike u komunikaciji (lične zamjenice).”⁶ Deci, pronumele (cuvinte de substituție) fie indică, fie înlocuiesc, fie prezintă.

Din scurta prezentare a pronumelor făcută mai sus și din observarea definițiilor pronumelor în diferite gramatici, mai recente și mai puțin recente, se poate vedea că în definiția acestora începe să apară termenul *referință (upućivanje)*. În definiția pronumelor posesive se folosește des termenul *înlocuire (zamjenjivanje)*. Suntem de părere că termenul *referință (upućivanje)* este mai adecvat decât termenul *înlocuire (zamjenjivanje)* pentru definirea pronumelor posesive croate.

Silić precizează că pronumele, în sens tradițional, include următoarele grupe: interogative, personale, reflexive, demonstrative, posesive.⁷

¹ Barić et al. (1995: 62-63,) „imenuju kakav pojam vanjskog ili unutrašnjeg svijeta”, „izriču odnose između onoga što znače riječi prvoga skupina/punoznačne riječi”.

² Barić et al. (1995: 103) „riječi kojima se označuju, ali ne imenuju, predmeti, svojstva i količine”.

³ Babić et al.(1991: 97) – „upućivačke riječi”.

⁴ Barić et al.(1995: 645) “posebna vrsta riječi svojim značenjem, oblicima i sintaktičkim osobinama. Zamjenice određene predmete i osobine ne označuju izričito, nego samo na njih upućuju. Zato su u općem dijelu morfologije i nazvane upućivačkim riječima. (...) Budući da te riječi dolaze umjesto drugih, zamjenjuju ih, nazvane su zamjenice (...)”.

⁵ Raguž (1997: 67).

⁶ „Cuvântul pronominal este orice cuvânt care face referire la un alt cuvânt sau îl înlocuiește sau prezintă participanții într-o comunicare (pronumele personale)”.

⁷ Silić (2005 : 83).

3. Scurte considerații asupra pronumelui posesiv în limba croată. O comparație cu posesivele limbii române.

Înainte de a dezbate mai pe larg tema pe care o propunem în acest articol, considerăm că este necesar să explicăm mai detaliat care sunt diferențele între limba croată și limba română în ceea ce privește pronumele și adjectivul posesiv. De asemenea, pentru o mai bună înțelegere a problematicii abordate, considerăm că este necesară, în acest context, clarificarea terminologiei pe care o vom folosi. Precizăm că vom stabili o denumire aparte pentru fiecare dintre termenii folosiți mai departe în această lucrare, în scopul de a pune în evidență cât mai clar opinia noastră.

În limba română, adjectivul posesiv este un adjectiv pronominal care determină un substantiv (obiectul posedat), referindu-se în același timp la posesorul lucrului, ființei sau noțiunii exprimate de acel substantiv. În multe limbi, cum este și limba română, adjectivul posesiv exprimă persoana gramaticală a posesorului, faptul că există un singur posesor sau mai mulți, precum și numărul și genul obiectului posedat, de ex. cartea *mea* 'moja knjiga'. Pentru a desemna aceste cuvinte vom folosi denumirea de *adjectiv pronominal posesiv¹ românesc*. În clasa pronumelor, adjectivul posesiv are drept corespondent pronumele posesiv, care are aceeași formă ca și adjectivul posesiv, dar este însoțit de morfemul suplimentar de marcarea a relației de posesie² (*al, a, ai, ale*), de ex. *Este a mea*. 'To je moja' „Pronumele posesiv substituie numele posesorului de o anumită persoană (indicând și numărul acestuia) și al obiectului posedat (indicând genul, numărul și cazul acestuia)”.³ Pentru a desemna aceste cuvinte vom folosi termenul de *pronume posesiv românesc*.

În timp ce în limba română adjectivele pronominale posesive și pronumele posesive sunt clar definite și diferențiate, în limba croată există o singură categorie numită *posvojne zamjenice* (pronume posesive). Pronumele posesive fac parte din *pridjevne zamjenice* (pronume adjectivale) alături de pronumele demonstrative și cele nehotărâte. În limba croată, pronumele posesive au aceeași formă indiferent dacă țin locul unui substantiv sau al unui adjectiv într-o propoziție (având valoare de pronume) sau dacă stau pe lângă un substantiv pe care îl determină (au valoare de adjectiv). De exemplu: *To je moja knjiga. To je moja.* (Este cartea mea. Este a mea). În plus, pronumele posesive sunt considerate pronume chiar dacă determină

¹ Termenul este utilizat și de GALR (2008:232).

² GALR (2008: 236).

³ Ivănuș et al. (1996:159).

un substantiv sau nu, astfel în exemplele de mai sus cuvântul *moja* este pronume posesiv în ambele propoziții. Pentru a ne referi la aceste pronume, exact așa cum sunt descrise, clasificate și încadrate în gramaticile limbii croate, vom folosi termenul de *posesive croate*. Posesivele croate nu sunt împărțite în subgrupe și, așa cum am afirmat mai sus, nu se face o diferență la nivel terminologic între posesivele care determină și cele care nu determină un substantiv. Acesta este motivul pentru care în lucrarea noastră vom folosi termenul de *pronume posesive croate (moja)*, pentru a indica acele cuvinte care înlocuiesc substantive sau grupuri nominale și într-o propoziție sunt independente și au rolul principal al sintagmei, de exemplu: *To je moja*. 'Este **a mea**.' Vom folosi termenul de *pronume posesive adjectivale croate (moja knjiga)* pentru a numi acele cuvinte care înlocuiesc adjective posesive, fie evocă posesorul în discurs și care se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină.

În limba croată există, de asemenea, și un pronume posesiv-reflexiv, absent în limba română, care indică faptul că ceva aparține subiectului și înlocuiește toate celelalte pronume posesive.¹ De exemplu: *Ja vozim svoj bicikl*. 'Eu merg pe bicicleta **mea**.' (*Ja vozim svoj*. 'Eu merg pe **a mea**.' *Ti voziš svoj*. 'Tu mergi pe **a ta**.'). Termenul folosit pentru aceste cuvinte va fi acela de *posesive reflexive croate*. Nici în ceea ce privește posesivele reflexive croate nu se face o diferență la nivel terminologic între pronumele posesive reflexive care stau pe lângă un substantiv pe care îl determină și cele care sunt independente într-o propoziție. Ca urmare, posesivele reflexive croate care stau pe lângă un substantiv pe care îl determină le vom numi în continuare *pronume adjectivale posesiv-reflexive (svoj bicikl)*, iar pe cele care sunt singure într-o propoziție și care fac referire atât posesorul cât și obiectul posedat le vom numi *pronume posesiv-reflexive (svoj)*.

În limba croată sunt considerate adjective posesive (*posvojni pridjevi*) acele substantive proprii și comune (ființe) care, prin adăugarea unui sufix, arată apartenența. Adjectivul posesiv se formează în funcție de tipul substantivului de bază sau de declinarea substantivului de bază prin adăugarea sufixelor *-ov*, *-ev*, *-ljev*, *-in*, adjectivele formate în acest fel fiind considerate adjective posesive în sens restrâns. În sens larg, adjectivele posesive includ și adjectivele posesive care se formează prin sufixele *-ski*, *-ji*, *-ni*, *-eći*. Menționăm aici câteva exemple de adjective posesive: *brat* – **bratov** (<brat + ov) 'frate – (al) fratelui', *prijatelj* – **prijatelj** (*prijatelj* + ev) '(al) prietenului', *Čehov* – **Čehovljev** (< Čehov +ljev) 'Cehov – (al) lui Cehov', *Saša* – **Sašin** (< Saša + in) 'Saša' – (al) Sașei/lui Sașa², *škola* – **školski** (<

¹ <http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/> „Povratno-posvojna zamjenica: Ona označava da nešto pripada subjektu i zamjenjuje sve posvojne zamjenice.”

² Saša – în limba croată este un nume propriu care poate desemna o persoană de sex masculin sau o persoană de sex feminin.

škola +ski) 'școală – școlar'. În prezenta lucrare, aceste cuvinte vor fi numite în continuare *adjective posesive croate*.

Babić et al. în *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, vorbesc despre *pridjevne zamjenice* (pronume adjectivale) și precizează că în funcție de sens, pronumele adjectivale se împart în posesive, demonstrative și nehotărâte. Adjectivitatea¹ acestora este definită de Babić et al. astfel: „înlocuiesc adjective, se declină ca și adjectivele și se deosebesc de acestea prin înțelesul lor referențial și prin anumite caracteristici sintactice”.² Nu este precizat care sunt aceste caracteristici sintactice. Și Silić vorbește de *pridjevne riječi* și dă explicația următoare: „Po kategoriji roda se u pridjevne riječi ubrajaju i (...) zamjenice tipa *moj, ovaj, koji?* (...)”.³ Nu se dau exemple care includ aceste cuvinte. În limba română există categoria adjectivelor pronominale. Acestea sunt adjectivele care, spre deosebire de adjectivele calificative, aduc altfel de precizări în afara celor care exprimă calitățile sau defectele, însușirile obiectelor, ființelor, persoanelor etc.⁴ Adjectivele pronominale sunt de mai multe feluri: demonstrative, posesive, nehotărâte, de întărire, relative, interogative, negative.

Dat fiind faptul că posesivele croate sunt considerate pronume adjectivale, acestea sunt definite în mod similar. Brabec, Hraste și Živković afirmă, în ediția din 1970 a gramaticii lor, că posesivele croate sunt pronume care înlocuiesc adjective posesive croate.⁵ Autorii mai precizează că posesivele croate indică persoana, la fel ca și pronumele personale și că dat fiind faptul că într-o sintagmă au rolul de a determina, acestea se acordă în gen, număr și caz cu cuvântul principal din sintagmă, la fel ca și adjectivele. Și în gramaticile mai recente posesivele croate sunt definite în mod similar: „Posvojne zamjenice označuju pripada li što govornoj, sugovornoj ili negovornoj osobi. One zamjenuju posvojne pridjeve i odgovaraju na pitanja: čiji? čija? čije?”.⁶ În gramaticile limbii române, la fel ca și în gramaticile limbii croate, în definiția posesivelor apar termenii: înlocuire, substituie sau evocare (sau expresii care sunt sinonime acestor termeni). Totuși, la nivelul posesivelor, limba română face o diferență între adjective pronominale posesive românești și pronume posesive românești. Astfel, Cruțeru și Teodorescu definesc pronumele posesiv românesc în felul următor: „Pronumele posesiv înlocuiește atât

¹ Am ales să folosim acest termen, ca un corespondent echivalent al termenului croat “pridjevnost”, ca fiind calitatea de adjectiv a unui cuvânt.

² Babić et al. (1991: 653) „zamjenuju pridjeve, sklanjaju se kao pridjevi, a od njih se razlikuju svojim upućivačkim značenjem i nekim sintaktičkim osobinama.”

³ Silić (2005: 134).

⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/Adjectiv_pronominal.

⁵ Brabec, Hraste și Živković (1970: 101) „Prisvojne zamjenice zamjenuju prisvojne pridjeve”.

⁶ Težak-Babić (2005: 127).

numele obiectului posedat, cât și numele posesorului”.¹ Despre adjectivul pronominal posesiv românesc spun astfel „Pronumele posesiv care însoțește numele obiectului posedat, ține locul numelui posesorului și determină substantivul arătând al cui este obiectul, devine adjectiv pronominal posesiv”² și dau exemplul următor *Soarta noastră fuse crudă astă dată*. Și Constantinescu-Dobridor dă o definiție similară: „Pronumele posesiv este pronumele care exprimă ideea de posesie și care implică simultan o dublă referință pronominală: la *obiectul posedat* și la *posesor*.”³ În lucrările și gramaticile mai recente posesivele românești sunt considerate o parte de vorbire aparte datorită faptului că acestea au un statut special: prin comportamentul lor morfologic (acordul în gen, număr și caz cu substantivul determinat din cadrul grupului nominal) se aseamănă cu adjectivele pronominale; prin comportamentul lor sintactic se aseamănă cu pronumele, nu cu adjectivele pronominale.⁴ Astfel, în limba română, chiar dacă posesivele se aseamănă cu pronumele din punct de vedere sintactic și evocă și ele posesorul, totuși *meu, mea, mei, mele* când determină un substantiv sunt considerate adjective posesive pentru comportamentul lor morfologic.

Majoritatea definițiilor posesivelor croate găsite în gramaticile croate consultate sunt similare celei lui Brabec, Hraste și Živković și lui Težak-Babić. Putem observa că această definiție privilegiază caracteristica funcțională a pronumelor, aceea de a substitui în enunț un alt termen. În croată există o anumită clasă de cuvinte care nu pot fi considerate pronume posesive doar pentru faptul că înlocuiesc adjective posesive sau pentru faptul indică cui aparține ceva, în sensul larg al posesiei. La aceasta ne vom referi în continuare.

Pornind de la cele două definiții menționate anterior ale posesivelor croate, suntem de acord că în exemplul *Pismo je Ivanovo. Pismo je njegovo*. 'Este scrisoarea lui Ivan. Scrisoarea este a lui.', cuvântul *njegovo*, considerat a fi un posesiv croat (*posvojna zamjenica*), înlocuiește un adjectiv posesiv croat – *Ivanovo*. Ceea ce ne interesează este dacă putem fi de acord cu statutul de pronume al cuvântului *njegovo* într-o propoziție de tipul *To je njegovo pismo*, în care *njegovo* este considerat a fi tot *posvojna zamjenica* (*pronume posesiv*) pentru faptul că înlocuiește adjectivul posesiv croat *Ivanovo*. O problemă care rămâne nerezolvată, în acest exemplu, este faptul că *njegovo* determină substantivul care denumește obiectul posedat (și anume *pismo*) și apare aici semnificația de posesor a lui *njegovo*, care este atribuită substantivului sub forma unei „calități”. Poate fi atunci *njegovo* considerat, în acest exemplu, doar *posvojna zamjenica* (*pronume posesiv*)

¹ Cruțeru și Teodorescu (2002: 63).

² Cruțeru și Teodorescu (2002: 64).

³ Constantinescu-Dobridor (2001: 109).

⁴ GALR (2008: 191).

pentru faptul că înlocuiește un adjectiv posesiv croat sau acesta este un adjectiv-pronominal posesiv, la fel ca și în limba română, datorită faptului că determină un substantiv și se acordă cu acesta?

Limba engleză are o clasă similară adjectivelor posesive croate numită *possesive 's* sau *the 's genitive*¹. Spunem similară deoarece și acest *possesive's* se folosește pentru a arăta apartenența la o persoană, nu la un obiect (mai rar la un animal), în același mod în care adjectivul posesiv croat se formează prin adăugarea de sufixe la substantive proprii și comune (ființe). Dacă am traduce exemplul de mai sus în engleză am avea rezultatul următor: *It is Ivan's letter.* (*Ivan's* – substantiv propriu cu *possesive's*). *The letter is his.* (*his* este considerat aici pronume posesiv² și în acest exemplu îl înlocuiește pe *Ivan's*). *It is his letter.* (*his* este aici considerat adjectiv posesiv). În limba franceză avem următoarele echivalente pentru aceste exemple: *C'est la lettre d'Ivan.* (lui Ivan³.) *La lettre est la sienne.* (*la sienne* este în acest exemplu pronume posesiv⁴). *C'est sa lettre.* (*sa* este un adjectiv posesiv⁵). Prin această scurtă demonstrație am dorit să punem în evidență faptul că și alte limbi, romanice sau neromanice, au o clasă similară clasei adjectivelor posesive croate și că acele cuvinte care înlocuiesc substantivele proprii și comune (ființe) cărora le aparține ceva și care determină substantive nu sunt considerate pronume doar pentru că înlocuiesc ceva sau fac referire la cineva, ci sunt considerate adjective pentru că determină substantive.

În majoritatea gramaticilor croate consultate, adjectivitatea pronomelor se explică prin funcția lor de a înlocui adjective. Posesivele croate sunt definite de Barić et al. astfel: „Posvojne zamjenice su pridjevne: one kazuju kojem govornom licu pripada ili u kakvom je odnosu s njim ono o čemu se govori.”⁶ Pe pagina hrvatskijezik.eu, la clasa pronomelor se precizează că: „Pridjevne zamjenice, tj.

¹ <http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/possession-john-s-car-a-friend-of-mine> - „We use apostrophe s ('s), also called possessive 's, as a determiner to show that something belongs to someone or something.”

² <http://grammar.about.com/od/pq/g/posspronter.htm> - „A possessive pronoun is a pronoun that can take the place of a noun phrase to show ownership.”

³ Există și în limba croată genitivul posesiv cu prepoziția *od* (*od Ivana*) echivalent al lui *d'Ivan*, dar Težak, Babić (1996 :254) spun că este incorectă folosirea genitivului posesiv atunci când în locul acestuia se poate folosi un adjectiv posesiv și dau exemplul următor : în loc de *knjiga od Zdenke*, trebuie folosit *Zdenkina knjiga*.

⁴ <http://www.francaisfacile.com/exercices/exercice-francais-2/exercice-francais-64543.php> „Le pronom possessif remplace un nom et son adjectif possessif.”

⁵ http://www.patenotte.name/Aix/Ecriture/Feuilles_aides_pedagogiques/adjectifspossessifs.html - „Les adjectifs possessifs sont des mots qui modifient un nom et qui expriment une relation de possession. On les classe parmi les déterminants.”

⁶ Barić et al. (1995: 115) „Pronumele posesive sunt adjectivale: ele indică cărei persoane din discurs aparține sau în ce relație cu aceasta se află acel lucru despre care se vorbește”.

riječi koje zamjenjuju pridjeve, u rečenici dolaze kao dodatak imenicama i odgovaraju na pitanja: *koji? čiji? kakav? Kolik?*” (se da exemplul: *Čiji je to šešir? – Njezin.*). Posesivele croate sunt definite astfel: „Posvojne zamjenice zamjenjuju posvojne pridjeve i odgovaraju na pitanja: *čiji? čija? čije?*”¹. Și Babić et al. vorbind despre posesivele croate spun că „Posvojne ili posesivne zamjenice označuju da što komu pripada u široku značenju pripadnosti, što zapravo znači da je imenica kojoj je posvojna zamjenica atribut u nekoj vezi, u odnosu s pojmom na koji posvojna zamjenica upućuje.”² Din definițiile de mai sus putem trage concluzia că posesivele croate sunt adjectivale pentru că arată cărei persoane din discurs îi aparține ceva, posesivele croate înlocuiesc adjective posesive și posesivele croate stau pe lângă un substantiv căruia îi sunt atribut. Atunci niciuna din definițiile de mai sus nu ar fi valabilă atât pentru pronumele posesiv croat *moje* din exemplul *To je moje*, cât și pentru adjectivul pronominal posesiv croat *moje* din exemplul *To je moje pismo*. În limba croată și adjectivele pot indica cui aparține acel ceva exprimat de cuvântul pe lângă care stau: „Pridjevi su riječi kojima se kazuje *kakvo je, čije je* i *od čega je* ono što znači riječ uz koju stoje.”³ GALR dă explicația următoare, care credem că este elocventă: „(...) în *cartea mea, paltonul tău*, posesivul introduce sub formă de adjectiv – informația identității „posesorului” cu persoana căreia în procesul de enunțare (actul de vorbire responsabil de enunțul respectiv) îi revine rolul de emițător sau receptor”⁴.

Explicând comportamentul posesivelor croate, autorii Brabec, Hraste și Živković susțin că „Dacă, de exemplu, Zdenko îi spune tovarășului său despre compas: *To je moj šestar*. 'Acesta este compasul meu' – atunci *moj* (*posvojna zamjenica*) înlocuiește adjectivul posesiv: *Zdenkov* 'lui Zdenko' (...).”⁵ O astfel de interpretare a comportamentului posesivelor croate este fondată pe înțelegerea pronumelor ca și cuvinte care înlocuiesc și dat fiind faptul că este vorba de înlocuirea adjectivului posesiv croat (*Zdenkov*) cu un pronume posesiv croat (*moj*), recuperat deictic, atunci se afirmă că este vorba despre posesive croate (*posvojne zamjenice*). În exemplul de mai sus, se poate spune că *moj* modifică substantivul în același mod ca și adjectivele (de ex. *compas bun*), și nu doar că înlocuiește adjectivul posesiv croat. Pronumele posesive adjectivale croate sunt determinanți⁶, deci funcția principală a cuvântului *moj*, în acest caz, este aceea de a determina, și nu aceea de a înlocui, aceasta însemnând că are o trăsătură tipic adjectivală. Găsim

¹ <http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/>.

² Babić et al. (1991: 653).

³ Silić (2005: 133).

⁴ GALR (2008: 43).

⁵ Brabec, Hraste și Živković (1970:101).

⁶ Vukojević (1995: 236) „Determinatorom se smatra svaki element imenske skupine koji prethodi glavi (upravnoj imenici) skupine, a nije kvalifikativni pridjev.”

relevantă remarca făcută de GALR, și anume: „flexiunea specific adjectivală a posesivelor – manifestată prin acord (în gen, număr și caz) cu substantivul regent – nu își găsește justificarea în semnificația „posesor” (...), ci în faptul că această semnificație este atribuită substantivului sub forma unei „calități”: dependența sintactică față de centrul grupului prevalează lingvistic asupra semnificației și reglementează acordul – în gen, număr și caz.”¹ Posesivele au trăsături pronominale care se manifestă în plan discursiv (posesivul evocă în discurs posesorul) și în plan gramatical: toate contextele posesivului sunt comune cu ale substantivului în genitiv *sora mea/sora Mariei*.²

Revenind la definițiile posesivelor croate, cea a lui Brabec, Hraste și Živković și cea a lui Težak-Babić, în care se afirmă că acestea înlocuiesc adjective posesive, precizăm că există numeroase situații în care adjectivul posesiv croat nu poate fi înlocuit cu posesivul croat co-referent. Posesivele croate au un comportament analog cu cel al pronumelor personale: doar la persoana a III-a sunt substituenți. Pentru celelalte persoane, posesivul croat este recuperat din contextul lingvistic printr-un mecanism anaforic sau din contextul situațional printr-un mecanism deictic ceea ce este evident în exemplele următoare:

*a. Dolazilo se vrlo nenadno na taj otok, i nikad se nije moglo reći kad će ga se ugledati, a ugledao bi ga se kad je već bilo jako blizu i **moj otac** je sigurno znao kad će taj otok doći, jer on je znao takve stvari, **moj tata**. 'Se ajungea foarte brusc la acea insulă și niciodată nu se putea spune când se va întrezări și se întrezărea când era deja foarte aproape și *tatăl meu* cu siguranță știa când se va ivi acea insulă, deoarece el știa astfel de lucruri, *tatăl meu*.'* (I. Slamnig, Izabrana djela, Zg. 1983: 279)³

b. Drug Bacciga, koji je sjedio pokraj don Camilla, uluči priliku da mu potihno šapne:
– *Sve je sređeno, družo.*
– *A kako ćeš proći carinu kada stignemo u Italiju?- jednako ga povjerljivo upita don Camillo. – Teško je prenijeti krzneni ovratnik kao mušku odjeću.*
– *Prišit ću ga uz otvratnik kaputa. Milijuni muških kaputa imaju krzneni ovratnik. Reakcionarne novine, po običaju, pričaju gluposti.*
– *Ne sumnjam – odgovori don Camillo. – Ali ne razumijem kakve to veze ima **s tvojim poslom**.* (Vjesnik 22.5 1993:27)⁴
Tovarășul Bacciga, care ședea lângă părintele Camillo, găsi ocazia de a-i șopti:
– Totul este pregătit, camarade.
– Și cum ai să treci vama când ajungem în Italia? – îl întrebă la fel de confidențial părintele Camillo. – Este greu să treci peste graniță un guler de blană ca articol de îmbrăcăminte bărbătesc.

¹ GALR (2008: 43).

² GARL (2008: 236).

³ Exemplu luat din lucrarea lui S. Kordić (1996: 67). Traducerea ne aparține.

⁴ Exemplu luat din lucrarea lui S. Kordić (1996: 68). Traducerea ne aparține.

- Am să-l cos de gulerul paltonului. Milioane de paltoane bărbătești au guler de blană. Ziarele reacționare, ca de obicei, vorbesc prostii.
- Fără îndoială – răspunse părintele Camilo – dar nu înțeleg ce legătură are cu *treaba ta*.

În exemplele de mai sus, putem observa că nici pronumele posesiv croat *moj*, nici pronumele posesiv croat *tvoj* nu pot fi înlocuite cu substantivele proprii co-referențiale în genitiv sau cu adjectivele posesive derivate de la acestea. În ambele exemple este vorba de posesive de persoana I și a II-a. Pronumele posesive de persoana I și a II-a singular epiforic fac referire la locutor/interlocutor și pronumele posesiv de persoana a III-a singular și plural indică anaforic antecedentul sau epiforic (mai rar) obiectul/persoana care nu ia parte la dialog, iar pronumele de persoana I și a II-a plural arată combinația tuturor acestor elemente. Există și exemple care confirmă că adjectivul posesiv croat poate fi înlocuit cu posesivul croat co-referent, totuși suntem de părere că nu putem lua în considerare doar aceasta caracteristică fundamentală a pronomelor, ignorând alte trăsături morfologice sau sintactice, pentru a considera anumite cuvinte pronume.

Găsim relevantă diferența făcută de Mrazović și Vukadinović¹ între pronumele posesiv croat folosit în locul substantivului, când acesta are rolul cuvântului principal al sintagmei (de ex. *Moji vas pozdravljaju*. – 'Ai mei vă salută. '), și folosirea aceluiași cuvânt ca adjectiv (de ex. *Moji roditelji vas pozdravljaju*. – 'Părinții mei vă salută. '), unde același cuvânt nu îl mai numesc pronume (*zamjenica*), ci determinant (*determinativ*). Și GALR vorbește despre clasa determinanților și spune, legat de integrarea în enunț – funcție specifică determinanților: „În precizarea domeniului de referință a substantivului inclus în enunț, condiție obligatorie a actului de enunțare presupus de realizarea comunicării, determinanții² contribuie în mod specific la delimitarea extensiunii substantivului cu care sunt asociați.”³ Conform celor afirmate mai înainte, putem observa că acest *moji*, din exemplul *moji roditelj*, pe lângă faptul că restrânge gama de înțelesuri ale cuvântului cu care se folosește la două entități (mama și tata) întocmai ca și adjectivele⁴, acestea și determină substantivul *roditelj* în același mod în care o fac de obicei adjectivele. În scopul întăririi opiniei noastre de mai sus adăugăm aici afirmația legată de adjective în limba croată făcută de Marija Znika în lucrarea sa: „Istina jest da pridjevi ne dolaze sami nego sa imenicama kao atributi

¹ Mrazović și Vukadinović (1990: 317).

² Suntem de acord cu afirmația făcută de GALR care spune legat de clasa determinanților că: „Clasa astfel delimitată nu reprezintă o „parte de vorbire”.”

³ GALR (2008: 48).

⁴ <http://hrvatskijezik.eu/pridjevi/> „Pridjevi suzuju opseg značenja riječi kojima se pridjevaju, a to su najčešće imenice.”

(...)”¹, precum și definiția adjectivului în limba română dată de GALR: ” Adjectivul este clasa cuvintelor flexibile subordonate substantivului (sau unui substitut al acestuia), acordându-se cu acesta și limitându-i extensiunea prin atribuirea unei informații specifice.”² Tot legat de acest exemplu, putem cita și definiția dată adjectivelor pronominale în limba română tot de GALR: „Atunci când apar ca determinări în cadrul unui grup nominal și au comportament de tip adjectival, formele pronominale sunt numite adjective pronominale.”³ Suntem de părere că acest *moj*, din exemplul *Moji roditelj vas pozdravaljaju*, este un determinant în cadrul grupului nominal și are un comportament de tip adjectival.

Asemănarea între pronumele adjectivale croate și adjective se poate reflecta și în poziția lor adjectivală. Pronumele adjectivale, la fel ca și adjectivele, în construcțiile sintactice ale limbii croate au funcția de atribut adjectival.⁴ Barić et al. spune: ”Potpuno se mogu uskladiti s riječju koja im je kao atributima otvorila mjesto u rečeničnom ustrojstvu samo promjenljive riječi s tri roda. To su: pridjevi, pridjevske zamjenice (*moj ujak*, *njegov djed*, *naša zemlja*, itd.), redni brojevi”⁵. Putem observa că în exemplele date de Barić et al., toate posesivele croate însoțesc substantive. Și în limba română, adjectivul pronominal posesiv îndeplinește cel mai des funcția sintactică de atribut adjectival: „În tradiția gramaticii românești, adjectivul posesiv este considerat atribut adjectival, determinând nominalul regent, (...) iar pronumele posesiv este considerat substitut al nominalului, ocupând poziții sintactice tipice substantivului: subiect (...)”⁶ Deosebirea de valoare dintre atributul exprimat prin adjectivul posesiv și celelalte atribute exprimate prin adjective pronominale se datorează faptului că adjectivul posesiv este unicul care are și conținut de pronume, deoarece și atunci când însoțește, ca adjectiv, numele obiectului posedat, continuă să țină locul numelui posesorului.⁷

În mod natural, pronumele adjectivale se și deosebesc de adjective. Klajn susține că „ apar în general în poziție atributivă, aproape niciodată în poziție predicativă și niciodată în poziție absolută; cu doar câteva excepții (cum ar fi pronumele adjectivale în italiană, portugheză și catalană) nu pot avea alți determinați care stau pe lângă ele; nu se pot modifica prin adverbe; nu au comparație; nu au un înțeles lexical; formează un sistem închis, nu un sistem

---

¹ Znika (1999: 378).

² GALR (2008: 141).

³ GALR (2008: 189).

⁴ Barić et al.(1995: 540).

⁵ Barić et al. (1995: 429).

⁶ GALR (2008: 239).

⁷ Academia Republicii Socialiste România (1966: 120).

deschis ca cel al adjectivelor.”¹ Adjectivele pronominale românești au trăsături comune atât cu adjectivele, cât și cu pronumele corespondente, dar, în același timp, se deosebesc de fiecare în parte. Printre trăsăturile prin care adjectivele pronominale se deosebesc de adjective, GALR enumeră următoarele: acestea nu acceptă categoria intensității, nu pot dobândi statut adverbial, nu pot apărea în poziția sintactică de nume predicativ și predicativ suplimentar, în absența centrului de grup sintactic, și ele pot trece de la statutul de adjectiv pronominal la cel de pronume.² Posesivele croate sunt considerate, după cum am mai precizat, *pridjevne zamjenice*. Atunci considerăm că în afirmațiile făcute de Klajn este exact faptul că, în general, pronumele posesive adjectivale croate (cele care determină un substantiv) apar în poziție atributivă; nu se pot modifica prin adverbe; nu au comparație; nu au înțeles lexical și într-adevăr formează un sistem închis. Totuși, acestea pot fi însoțite de alți determinanți³. Celelalte afirmații ale lui Klajn sunt imprecise pentru pronumele posesive adjectivale croate, dar sunt valabile pentru pronumele posesive croate deoarece acestea pot fi nume predicativ într-un predicat nominal⁴, pot apărea chiar și în poziție absolută⁵, iar adverbele pot sta pe lângă un pronume posesiv adjectival care este nume predicativ (parte a predicatului nominal)⁶. Astfel, considerăm că situația din limba română în ceea ce privește adjectivele pronominale românești este similară cu cea a pronumelor posesive adjectivale croate, este vorba de aceeași clasă de cuvinte, nediferențiată la nivel terminologic în limba croată.

La fel ca și în limba română, unde categoriile gramaticale rezultate din urma acordului formei posesive cu nominalul-obiect posedat sunt marcate prin desinențe comune cu ale adjectivului (tipul adjectival *greu – grea – grei – grele: meu, mea, mei, mele*)⁷ și în limba croată posesivele au desinențe comune cu ale adjectivelor. (de tipul *lijep: lijep/ lijepi*⁸, *lijepa, lijepo, lijepi, lijepe, lijepa: moj, moja, moje, moji, moje, moja*). Paradigma posesivului în limba croată este completă în comparație cu limba română unde paradigma este incompletă: nu are forme pentru

¹ Klajn (1985: 28-29) „javljaju se uglavnom samo u atributivnom položaju, gotivo nikada u predikativnom i nikada u apsolutnom; uz malobrojne izuzetke (kao što su prisvojne zamenice na talijanskom, portugalskom i katalonskom) ne trpe uza sebe druge determinante; ne mogu se modifikovati prilozima; nemaju poređenja; nemaju leksičkog značenja; čine zatvoren sistem, a ne otvorenu klasu kao pridevi.”

² GALR (2008: 189).

³ Barić et al.(1995: 548) Čujte me, čujte, djeco *te naše* drevne zemlje.

⁴ Barić et al.(1995: 548) Ideea je *naša*.

⁵ De exemplu: *Moji* poput koke zaspāše.(exemplul ne aparține).

⁶ De exemplu: Ona je potpuno *moja*. (exemplul ne aparține).

⁷ GALR (2008: 238).

⁸ Precizăm că în limba croată adjectivele pot fi definite și nedefinite, iar *lijepi* este forma definită a adjectivului *lijep*.

persoana a III-a plural, în locul acestora se folosesc formele de genitiv plural ale pronumelui personal, nediferențiate formal pentru gen și număr.

M. Znika afirmă că înțelesul gramatical al adjectivelor în limba croată are următoarele componente:

- posibilitatea declinării
- un tip de declinare (fie substantivală, fie pronominală în funcție de tipul adjectivului),
- posibilitatea de a avea forme pentru trei genuri,
- lipsa gradelor de comparație pentru adjectivele posesive croate în sensul lor concret, nu figurat,
- adjectivele au posibilitatea de a exprima determinarea și nedeterminarea, în timp ce la adjectivele posesive determinarea și nedeterminarea este neutralizată într-o singură formă,
- posibilitatea de a determina un substantiv (în conformitate cu principiile acordului lexico-gramatical).¹

Dacă acestea sunt caracteristicile unui adjectiv, aceasta înseamnă că acele cuvinte, adică pronumele posesive adjectivale croate, care stau pe lângă un substantiv și care ca determinări ale numelui sunt participante la relația de posesie, ar avea toate componentele unui adjectiv pronominal posesiv.

Vladimir Rehaka (1968)² afirmă că aplicarea metodelor logice în lingvistică necesită restructurarea temeinică a cunoștințelor lingvistice de până acum. T. Stòjanov³, inspirat de acesta în lucrarea sa, încearcă să demonstreze, folosind exemple, ambiguitatea noțiunilor lingvistice și a termenilor lingvistici și pune în evidență necesitatea unei abordări exclusiv formaliste a regulilor și structurilor. Acesta descrie regulile coreferențiale morfosintactice și sintactice cu ajutorul termenilor: *anaforă*, *determinant*, *pronominal* și *postnominal* și afirmă: „Dacă adoptăm principiul morfosintactic de clasificare a pronumelor și adjectivelor, sunt considerate adjective părțile de vorbire care au categoria cazului, a genului și a numărului. Printre adjective includem și anumite părți de vorbire care, până acum, în mod tradițional, au fost clasificate ca pronume, acestea fiind: pronumele posesiv-reflexive, demonstrative, posesive, interogative și relative (toate în afară de *tko* și *što*) și nehotărâte (în afară de compusele cu *tko* sau *što*). În mod tradițional, această subgrupă se numea *pronume adjectivale*. Pronume propriu-zise sunt acelea care au categoria cazului și a numărului. Aceste pronume erau numite în mod tradițional

---

¹ Znika (1999 : 380-301).

² Apud Stòjanov (2001: 228).

³ Stòjanov (2001: 228).

substantivale.”¹ Acesta, vorbind despre poziția prenominală și postnominală² a pronumelor și a adjectivelor pronominale, menționează exemplul: *Moj otac radi u tvornici* și spune „Prednominalni položaj posvojnog zamjenickog pridjeva³ jest ovjeren”⁴ Deci, *moj* în această propoziție este considerat un adjectiv pronominal posesiv.

Într-o situație similară cu cea a posesivelor croate se găsește pronumele posesiv-reflexiv croat *svoj*. Vince⁵ observă că în gramaticile croate caracterul adjectival a cuvintelor, la fel ca și alte probleme legate de folosirea pronumelui reflexiv-posesiv, nu sunt dezbătute din punct de vedere al problematicii pe care o pun. Vince conferă o atenție deosebită folosirii adjectivale a pronumelui *svoj*. Astfel, acesta afirmă că, atunci când are rolul de adjectiv, pronumele reflexiv-posesiv poate avea diferite înțelesuri de la *vlastit* 'propriu' (*U svoju obranu nije mogao reći ništa*. 'În apărarea sa nu a putut spune nimic.') la *blizak, srodan po čemu, prisan* 'apropiat, înrudit prin ceva, legat de'. Făcând diferența între înțelesul adjectival și cel pronominal al pronumelui posesiv *svoj*, Vince nu aduce în discuție faptul că pronumele *svoj* înlocuiește ceva.

Același T. Stòjanov în lucrarea menționată mai sus folosește termenul: *povratno posvojni zamjenični pridjev „svoj”* și dă exemplul *Nemam više svoga starog auta*. În acest exemplu *svoga* este considerat a fi adjectiv pronominal reflexiv-posesiv.

Concluzie

Prin introducerea noastră am dorit să arătăm că posesia este o temă complexă pentru lingviști și că cel mai des posesia, atât în limba română, cât și în limba croată, se exprimă la nivel lexico-gramatical prin adjective și pronume

---

¹ Stòjanov (2001: 232) „Usvoji li se morfositnaktičko načelo klasificiranja zamjenica i pridjeva, pridjevi se određuju prema tome imaju li kategorije padeža, roda i broja. Među pridjeve uvršćujemo i neke vrste koje smo tradicionalno dosada svrstavali među zamjenice – to su povratno posvojna 'zamjenica', pokazne, posvojne, upitne i odnosne (sve osim tko i što) i neodređene (osim onih slozenih sa tko ili što). Tradicionalno se ta podskupina zvala *pridjevnim* zamjenicama. 'Prave' zamjenice su one koje imaju kategoriju padeža i broja. Te su se zamjenice tradicionalno zvale *imenične*.”

² Stojanòv (2001:233) Aceste precizează ca termenul pronominal, folosit în engleză, nu este adecvat deoarece face trimitere la pronume ca și feluri de cuvinte, de aceea termenul „podnominal” sau „podime” sunt termeni mai adecvați deoarece indica ca în acea poziție se pot afla și adjective sau numerale.

³ Sublinierea noastră.

⁴ Stojanòv (2001:234) „Poziția prenominală a adjectivului pronominal posesiv este înregistrată.

⁵ Vince (1997: 165) „Pridjevska služba riječi kao i drugi problemi u vezi s upotrebom povratno-posvojne zamjenice ne prikazuju se problemski”.

posesive. Prin scurta prezentare a pronumelor în limba croată am dorit să punem în evidență faptul că în gramaticile mai vechi pronumele sunt definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc, pentru a fi mai recent numite cuvinte referențiale. Marea majoritate a definițiilor posesivelor croate (*posvojne zamjenice*) tind totuși să favorizeze funcția de bază a pronumelor în general, adică aceea de a înlocui un termen cu altul, deși credem că am demonstrat că nu în toate situațiile pronumele posesive pot fi înlocuite cu adjectivele posesive co-referențiale. Din cercetările noastre am observat, de asemenea, că nu există destule informații privind caracteristicile sintactice și morfologice ale posesivelor în gramaticile și lucrările croate consultate. Observațiile noastre în această lucrare s-au focalizat asupra pronumelui adjectival posesiv croat care este considerat a fi doar *posvojna zamjenica* (pronume posesiv), ignorându-se comportamentul adjectival specific al acestei forme posesive față de substantivul-obiect posedat pe care îl determină. Aceeași situație este prezentă și atunci când se vorbește despre pronumele posesiv reflexiv *svoj* în limba croată. Prin aceste câteva considerații făcute în această lucrare și prin comparația cu adjectivul posesiv în limba română, am dorit să facem o observație asupra faptului că posesivele croate, care în mod tradițional sunt definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc adjective posesive croate, au mai degrabă calitățile unui adjectiv atunci când determină un substantiv și înlocuiesc un adjectiv posesiv. Așadar, acestea ar trebui poate considerate adjective pronominale posesive și nu pronume posesive (*posvojne zamjenice*) și suntem de părere că criteriul morfologic, și nu cel sintactic, ar trebui să prevaleze în încadrarea acestor cuvinte.

Posesivele croate ar trebui, poate, privite dintr-un alt unghi și poate ar trebui împărțite în pronume posesive și adjective pronominale posesive, la fel ca și în limba română. Considerăm că posesivele croate ar trebui să fie cel puțin împărțite în două subgrupe (pronume posesiv adjectival și pronume posesiv) sau cel puțin ar trebui folosiți doi termeni diferiți atunci când se vorbește despre posesive croate, deoarece într-o analiză sintactică este destul de neclar atunci când vorbim doar despre *posvojne zamjenice* (pronume posesive) – fără a se ține cont dacă acestea au un comportament de tip adjectival sau substantival.

Bibliografie

- Anić, Vladimir (2019), *Rječnik hrvatskog jezika*, Zagreb, Novi Liber
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”(2008), *Gramatica Limbii Române Cuvântul*, București, Editura Academiei Române
- Academia Republicii Socialiste România (1966), *Gramatica Limbii Române*, vol. al II-lea, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România
- Babić, Stjepan, Brozović, Dalibor, Moguš, Milan, Pavešić, Slavko, Škarić, Ivo, Težak, Stjepko (1991), *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, Globus nakladni zavod
- Barić, Eugenija, Lončarić, Mijo, Malić, Dragica, Pavešić, Slavko, Peti, Mirko, Zečević, Vesna, Znika, Marija (1995), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb
- Brabec, Ivan, Hraste, Mate, Živković, Sreten (1970), *Gramatika hrvatskosrpskog jezika - Priručnik za osnovno jezično obrazovanje*, Zagreb, Školska knjiga
- Constantinescu-Dobridor, Gheorghe (2001), *Gramatica limbii române*, București, Editura Didactică și Pedagogică
- Cruceru, Constantin, Teodorescu, Vasile (2002), *Gramatica limbii române*, București, Editura 100+1 GRAMAR
- Golovačeva, A.V., Ivanov, Vjac Vs., Molosanja, T.N., Nikolaeva, T.M., Svesnikova, T.N., (1989), *Kategorija posesivnosti v slavjanski i balkanskih jazykah*, Moscova, Nauka
- Hudeček, Lana (2006), *Izricanje posvojnosti u hrvatskome jeziku do polovice 19. stoljeća*, Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- Ivănuș, Dumitru, Sosa, Elisabeta, Căpățână, Cecilia, Ionilă, Florin, Marinescu, Ileana, Petre, Elena (1996), *Limba română compendiu. Grile fonetică. Vocabular. Gramatică*, Editura Avrămeanca, pp.158-160
- Klajn, Ivan (1978), *Pridevske zamenice ili pridevi?*, Južnoslovenski filolog 34, Beograd, pp. 17-33
- Klajn, Ivan (1985), *O funkciji i prirodi zamenica*, Institut za srpskohrvatski jezik, Beograd
- Klajn, Ivan (2005), *Gramatika srpskog jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Kordić, S. (1996), *Zamjenice u izgradnji kohesije teksta*, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 30-31, Zagreb, pp.55-100
- Kovačević, Marko (1998), *Hrvatski jezik između norme i stila: jezični članci, polemike i rasprave*, Zagreb, Nakladni zavod Globus
- Kuna, Branko (2012), *Predikatna i vanjska posvojnost u hrvatskome jeziku*, Filozofski Fakultet Osijek, Sveučilišta Josipa Strossmayera u Osijeku
- Mrazović, P. & Vukadinović, Z. (1990), *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Novi Sad, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Institut za srpski jezik SANU
- Mihaljević, Milan (1990), *Upotreba povratnopolosvojnog zamjenice svoj u hrvatskom ili srpskom jeziku*, Wiener Slavistisches Jahrbuch, Ergänzungsband VIII: 145-156
- Niculescu, Dana (2008), *Mijloace lingvistice de exprimare a posesiei în limba română*, București, Editura Universității din București
- Raguž, Dragutin (1997), *Praktična hrvatska gramatika*, Zagreb, Medicinska naklada
- Sawicka, Irena (1978), *Primedbe u vezi sa kategorijom posesivnosti kod prideva*, Zagreb, Suvremena lingvistika 17-18, pp. 3-7
- Silić, Josip, Pranjković, Ivo (2005), *Gramatika hrvatskog jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb, Školska knjiga

Romanoslavica vol. XLII, nr.3

Stòjanov, Tomislav (2001), *Razredba zamjenice i zamjenickih pridjeva, te pravila sintakticke povratnosti*, SL 51-52, Zagreb, pp. 227-243

Težak, Stjepko, Babić, Stjepan (2005), *Gramatika hrvatskog jezika*, priručnik za osnovno jezično obrazovanje, edicija a XV-a, Zagreb, Školska knjiga

Vince, Zlatko (1977), *O nekim pitanjima uporebe zamjenice svoj*, Prilozi sa VIII. Kongresa jugoslavenskih slavista 1975, Zagreb, pp. 163-181

Vukojević, Luka (1995), *Vrste, položaj i uloga determinatora*, Rasprave Zavoda za hrvatski jezik, SV 21, Zagreb, pp. 227-238

Znika, M. (1999), *Posvojni i odnosni pridjevi*, Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, knj.25, Zagreb, pp. 377-389

Pagini web:

<http://hrvatskijezik.eu/pridjevi/>

<http://www.os-meterize-si.skole.hr>

<http://partofspeech.org/basic-grammar-possessive-adjectives/>

<http://grammar.about.com/od/pq/g/posspronterm.htm>

http://www.patenotte.name/Aix/Ecriture/Feuilles_aides_pedagogiques/adjectifspossessifs.html

html

<http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/possession-john-s-car-a-friend-of-mine>